

La nostàlgia dels fills

Certs llibres són un amor treballat i construït com un matrimoni de llarg abast. D'altres, en canvi, resulten intensos com un amor a primera vista. La novel·la *Cineclub*, de David Gilmour (Toronto, 1949), em va atraure des del primer moment i no em va decebre durant les estones que vam compartir. Em va atraure pel títol, per l'autor (que es diu com el guitarrista de Pink Floyd), per la coberta (pare i fill al sofà mirant atentament una pel·lícula) i pel resum de la contracoberta (un crític de cinema sense feina que organitza sessions de cineclub privat per al seu fill adolescent).

Jo intuïa que les pel·lícules eren un dels pocs espais simbòlics que comparteixen les diferents generacions. També em constava que la mateixa escena canvia segons qui està assegut al teu costat veient-la. El que no sabia era com l'autor aconseguiria mantenir l'interès durant dues-centes pàgines.

David Gilmour construeix subtrames atractives (la relació amb l'esposa separada, les turbulències sentimentals de l'adolescent, un viatge a Cuba, la recerca de feina), però manté el vincle cinematogràfic entre pare i fill. ¿Es pot bastir una educació a base de pel·lícules? Doncs no es pot descartar: «Com a mínim sap que Michael Curtiz va rodar dos finals per a *Casablanca*, per si el trist no funcionava. Segur que això l'ajudaria a anar pel món. Ningú no podria dir que havia enviat el meu fill indefens davant la vida.»

Al llarg del llibre, les pel·lícules van canviant: *Els quatre-cents cops*, *La llei del silenci*, *Gegant*, *Notorius*, *Ran*, però també *L'exorcista*, *Instint bàsic* o *Showgirls* (que el pare considera la més dolenta de la història). El tema de fons de *Cineclub* també canvia. Al començament sembla centrat en els clarobscurs de l'adolescència, després en la magnitud de les responsabilitats paternes, més endavant en la pèrdua (el pare és conscient que tard o d'hora el fill deixarà la casa, o, més ben dit, que ja ha començat a deixar-la). Però finalment el gran tema és el que s'amaga amb més astúcia en les relacions amb els fills, és a dir, la nostàlgia: «Si torno a les velles pel·lícules no és només per revisar-les una vegada més, sinó amb l'esperança que em sentiré com la primera vegada que les vaig veure.»

Arquitectures del vers

Es publica l'obra poètica completa de Jordi Domènech

JORDI LLAVINA jllavina@presencia.cat

No fullegeu aquest llibre. No en llegiu aleatòriament els poemes. El volum demana una lectura atenta, respectuosa amb l'evolució cronològica d'una obra lírica molt original. Domènech ha estat, com ho és Jordi Vintró, un autèntic *outsider*. Va firmar sis llibres de poesia, de fortuna desigual. Al meu entendre, n'hi ha dos de molt bons: *En comptes de la revolució* (1984) i *Història de l'arquitectura* (1995). I un de prou meritori, *Amb sense* (2002). El prologoïsta D. Sam Abrams repassa algunes de les constants de l'obra del sabadellenc. La seva relació amb la modernitat i l'avantguarda, per exemple. Domènech extrema algunes de les propostes de la modernitat i en reformula algunes altres de l'avantguarda.

Però sobretot és la seva posició estètica respecte del subjecte del poema i sobre la funció del poema. L'anul·lació de la personalitat (l'expressió és d'Abrams) es realitza d'una manera encara més radical que la que va començar a assajar Pessoa. Domènech és un formalista estricte, però ben peculiar. En el primer dels poemes continguts aquí –del llibre *Poema en deu trossos*–, fa seguir el neologisme verbal «faigfaré» del complement «una caixa de morts / amb la meua caixa de núvia.» Només aquesta primera imatge diu

«OBRA POÈTICA (1971-2002)»

Autor: JORDI DOMÈNECH
Editorial: EUMO EDITORIAL
Pàgines: 272 / Preu: 20 €

L'obra lírica de Jordi Domènech (1941-2003) es compon de sis llibres, que eren pràcticament introbables. L'edició de la seva poesia completa permet valorar una evolució molt personal, al marge de modes. La seva escriptura era objectiva i objectual: una mena de *grau zero* de la poesia, en el qual la imaginació poètica era substituïda per referències directes al món tangible, immediat, gairebé sempre d'un material provinent del món de la plàstica (l'art, l'arquitectura o el disseny).

NOVETATS

«A PEU PER MÚRCIA»

Autor: JOSEP M. ESPINÀS
Editorial: LA CAMPANA
Pàgines: 224 / Preu: 14 €

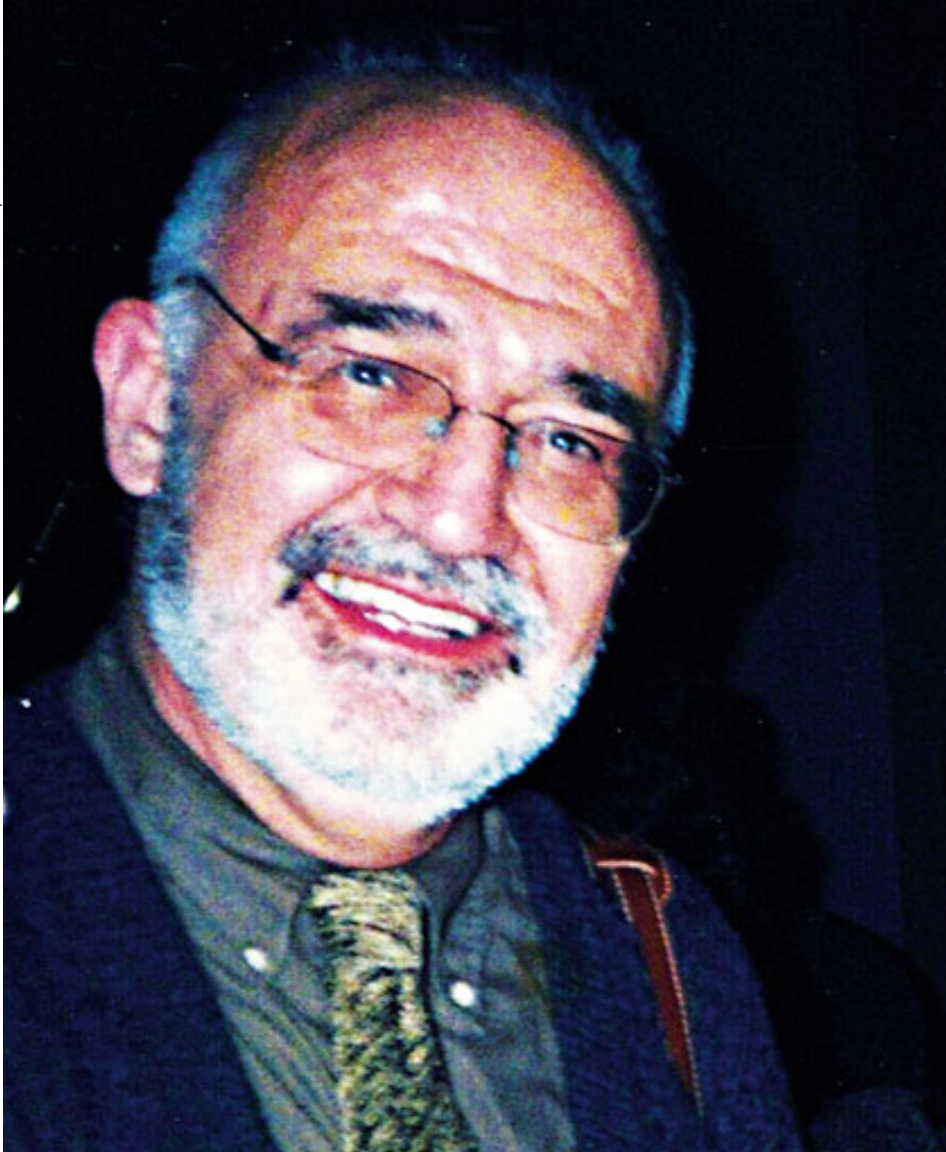
A la plaça de Cieza han muntat un escenari. I centenars de cadidors. Un guàrdia explica: «*Son para los jefes, los subjefes y sus invitados.*» Demà serà el Día de la Región. Josep M. Espinàs ha arribat a Múrcia. L'aire d'una Espanya de postguerra resisteix davant la *Spain* turística. Però a la vall de Ricote encara hi ha qui es fa el vi, un pastor que dóna ordres a les cabres amb crits estranys, i un home autoanomenat rei dels ganduls.

«CRÒNICA DE LA INDEPENDÈNCIA»

Autora: PATRÍCIA GABANCHO
Editorial: COLUMNA
Pàgines: 280 / Preu: 18 €

L'any 2037, Daniel, un científic català que viu al Canadà, rep l'encàrrec d'escriure un balanç sobre Catalunya per commemorar els trenta anys de la seva independència. El llibre inclou reculls de premsa i entrevista. És, doncs, la crònica de la independència de Catalunya, a través d'una ficció periodística amb la màxima versemblança i un ull posat en la realitat actual.

Jordi Domènech i Soteras, escriptor i traductor sabadellenc, que va morir el 2003 als 62 anys, en una de les poques fotografies seves que es coneixen.

temps», «l'elegància del tall / del vidre del gebre» diuen i duen el neguit existencial a uns versos sovint críptics, d'una fulguració estranya i rica, d'un lirisme magnífic. La primera rima epigramàtica no desmereixeria gens ni mica al costat d'alguna *decapitació* de Pere Quart. Un poema com *Ina* constitueix un exemple rodó de perfecció tècnica. De tant en

«La frase inacabada, el vers estrocat, esdevenen marques molt potents de la suggestió»

tant, una al·lusió a Sarsanedas o a Gimferrer (*No, el mar no crema*). *Història de l'arquitectura* parteix de tot un seguit de pretextos arquitectònics, nobles o vulgars: a partir d'aquí, el poeta elabora una lliçó sobre l'instant etern. Un poema com *Cuina de can Cladelles a Palausolità* és una peça memorable: «El ritual autòfag d'un banquet / de paraules: escó, pa, oli, brases, / clemàstecs, vi, religió.» De tant en tant, un poema en italià, en portuguès o en gallec. La mort de la dona es fa present, bé que d'una manera el·líptica, en el darrer dels seus llibres, *Amb sense*: «El premi estival / (ocupant el lloc / dels patinadors / sobre gel, a l'hivern).»

molt, em sembla, de la capacitat suggeridora de la seva paraula poètica. I del clos simbòlic de cada un dels seus poemes. He citat Vintró, més amunt. Tots dos són poetes que dissenyen a consciència el poema. L'un i l'altre contenen, dins la presó del text, molt més del que es diu. L'al·lusió velada és constant. En Domènech, l'encavalcament es fa sempre significatiu. La frase inacabada, el vers estrocat, esdevenen marques molt potents de la suggestió o l'absència insinuades: «Nedar en somnis cap a.» O: «L'escala que du fins / a la cambra calenta on jeu la que.»

Domènech ha traduït, entre altres, Ungaretti. La poètica del fragment de l'autor de *Vita d'un uomo* és utilitzada sovint en la seva poesia, que manifesta altres indicis de proximitat amb els hermètics italians (Montale, sobretot).

En comptes de la revolució és una obra d'estrats diversos, que revela una perícia formal molt notable (en la secció titulada *Rimes*, en què va combinant, a la manera brossiana, diversos mots-rima: però amb uns resultats per a mi molt més brillants que els que va obtenir el poeta visual). «El minucios treball del

«EL COL·LECCIONISTA DE FADES»

Autor: JOSEP BALLESTER
Editorial: BROMERA
Pàgines: 208 / Preu: 19 €

XX Premi de Novel·la Ciutat d'Alzira, aquest llibre narra la història d'un secret inconfessable. Ambientada en l'Oxford victorià i basada en fets reals, ens revela la personalitat turmentada i inquietant d'un jove professor de matemàtiques que recorre a la hipnosi per superar l'obsessió per les menors, i que, amb el temps, esdevindrà cèlebre precisament per la seva obra adreçada als infants.

«BARCINO»

Autora: MARIA CARME ROCA
Editorial: COLUMNA
Pàgines: 336 / Preu: 18 €

Barcino, segle II. La fama d'un home traspasa totes les fronteres de l'època: és Luci Minici Natal Quadroni Ver, fill d'una il·lustre família de la colònia, home de gran atractiu, militar i polític brillant, que guanya, l'any 129, la perillosa cursa de quadrigues. Una ombra, però, plana sobre l'heroi de Barcino. Ni l'èxit professional, ni l'amistat, ni l'amor poden esborrar les petjades d'un esclau que va marcar la seva infantesa.

«LA JUSTÍCIA DURANT LA GUERRA CIVIL»

Autor: FEDERICO VÁZQUEZ
OSUNA
Pàgines: 232 / Preu: 21 €

Narració historicopolítica que explica l'intent de la Generalitat i de la classe política catalana d'aconseguir una nova administració de justícia, independent i permeable als valors democràtics durant la República. L'autor explica els molts obstacles amb què aquest projecte va topar, tant des de l'interior mateix de la judicatura com des de les forces polítiques espanyolistes.